ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1959

Vyhlásené: 29.12.1959 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

76

ZÁKON

z 18. decembra 1959

o niektorých služobných pomeroch vojakov

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1
Úvodné ustanovenie

Občania Československej republiky konajú vojenskú službu v ozbrojených silách budovaných na obranu slobody a nezáveslosti štátu a socialistického zriadenia. Účelom zákona je upraviť služobné pomery vojakov v súlade so súčasným stavom výstavby ozbrojených síl, vytvoriť predpoklady na ďalšie zlepšovanie výkonu služby v ozbrojených silách a stanoviť v zákone niektoré práva a povinnosti vojakov upravené doteraz rôznymi vojenskými predpismi.

Diel I
Vojenská prísaha

§ 2

(1) Vojenská prísaha je slávnostným záväzkom pre plnenie povinností pri obrane štátu vyplývajúcich pre vojakov najmä z ústavy, zákonov, vojenských poriadkov a rozkazov.

(2) Vojaci sú povinní zložiť prísahu:

„Ja, občan Československej socialistickej republiky, vedomý si svojej čestnej vlasteneckej povinnosti, prisahám pred bojovou zástavou vernosť pracujúcemu ľudu vedenú Komunistickou stranou Československa.

Sľubujem, že budem vojakom statočným a disciplinovaným, že budem dôsledne a iniciatívne plniť ustanovenia vojenských poriadkov, rozkazy veliteľov a zachovávať vojenské tajomstvo. Svedomite sa budem učiť ovládať vojeskú techniku a zbrane zverené mi pracujúcim ľudom, a pripravovať sa na boj, aby som mohol na rozkaz prezidenta a vlády Československej republiky čo najlepšie brániť svoju rodnú vlasť a jej socialistický poriadok proti každému nepriateľovi.

Pre obranu socializmu som vždy pripravený stáť pevne v radoch ozbrojených síl Československej republiky po boku Sovietskej armády i armád ostatných socialistických krajín v boji proti jeho nepriateľom a nasadiť i svoj život na dosiahnutie víťazstva.

Tak prisahám !“.

Diel II
Vojenské hodnosti

§ 3

(1) Vojenská hodnosť (ďalej len „hodnosť“) je výrazom politických kvalít, vojenských znalostí, skúseností a schopností veliť vojskám alebo vykonávať funkcie v štáboch a zariadeniach ozbrojených síl.

(2) Hodnosti sa udeľujú vojakom s prihliadnutím k ich morálno-politickým a odborným kvalitám, výsledkom služobnej činnosti, zásluhám, funkčnému zaradeniu a dĺžke vojenskej služby.

§ 4

Ustanovujú sa tieto hodnosti:

a) mužstva: vojak,

b) poddôstojníkov: slobodník, desiatnik, čatár,

c) práporčíkov: rotný, rotmajster, nadrotmajster, podpráporčík, práporčík, nadpráporčík,

d) dôstojníkov: podporučík, poručík, nadporučík, kapitán, major, podplukovník, plukovník,

e) generálov: generálmajor, generálporučík, generálplukovník, armádny generál.

§ 5
Vymenúvanie a povyšovanie do hodnosti

(1) Vojakom v činnej službe a v zálohe, ktorí neboli vymenovaní alebo povýšení do vyšších hodností, prislúcha hodnosť vojaka.

(2) Do vyšších hodností možno vymenovať alebo povýšiť len vojakov bezvýhradne oddaných pracujúcemu ľudu a socialistickému zriadeniu, s potrebnou telesnou zdatnosťou, ktorí splňujú morálno-politické a odborné požiadavky určené vykonávacími predpismi.

(3) Do hodností generálov vymenúva a povyšuje na návrh vlády prezident republiky. Do hodností dôstojníkov, vymenúvajú minister národnej obrany a minister vnútra, povyšujú minister národnej obrany a minister vnútra alebo orgány nimi na to splnomocnené. Do hodností poddôstojníkov a práporčíkov vymenúvajú a povyšujú minister národnej obrany a minister vnútra alebo orgány nimi na to splnomocnené.

§ 6
Odňatie vyššej hodnosti

(1) Vyššia hodnosť

a) sa odníme vojakovi, ktorí svojím konaním preukázal nepriateľský pomer k socialistickému zriadeniu;

b) môže sa odňať vojakovi, ktorý sa dopustil takého konania, ktoré je v príkrom rozpore s morálno-politickými požiadavkami kladenými na príslušníkov ozbrojených síl.

(2) Vojakom, ktorým sa vyššia hodnosť odňala, prislúcha hodnosť vojaka.

(3) Odňatie hodnosti navrhujú komisie zriadené ministrom národnej obrany a ministrom vnútra.

(4) Generálom odníma hodnosť prezident republiky na návrh vlády. Ostatným vojakom odnímajú hodnosť minister národnej obrany a minister vnútra, práporčíkom a poddôstojníkom aj orgány nimi na to splnomocnené.

(5) Ustanovenia trestného zákona o strate vojenskej hodnosti zostávajú nedotknuté.

§ 7
Udeľovanie hodnosti

(1) Vojakom možno udeliť vyššiu hodnosť, než ktorú skutočne majú, na dobu, po ktorú to vyžaduje funkcia alebo služobná úloha, ktorými boli poverení.

(2) Udelením hodnosti sa nemení branný pomer.

(3) Vojakom, ktorým sa hodnosť udelila, prislúchajú práva a povinnosti spojené s touto hodnosťou; udelenie hodnosti ale nezakladá nárok na úpravu služobných príjmov alebo dávok nemocenskej starostlivosti a dôchodkového zaopatrenia.

(4) Hodnosť udeľujú orgány, ktoré sú oprávnené do nej vymenúvať.

§ 8

Podrobnosti k ustanoveniam tohto dielu zákona určí minister národnej obrany a minister vnútra.

Diel III
Vojenská rovnošata

§ 9

(1) Vojaci v činnej službe sú povinní nosiť vojenskú rovnošatu, odznaky, ako aj iný predpísaný výstroj, pokiaľ minister obrany alebo minister vnútra neustanovuje inak.

(2) Vojaci z povolania môžu nosiť mimo času zamestnania občiansky odev.

(3) Predpisy o vojenskej rovnošate, odznakoch a inom výstroji vydajú minister obrany a minister vnútra, ktorí ustanovia aj zásady na nosenie vojenskej rovnošaty vojakmi mimo činnej služby a určia pritom ich práva a povinnosti.

Diel IV
Ustanovenie vojakov do funkcií

§ 10

(1) Vojaci sú vyberaní a ustanovovaný do funkcií v súlade s potrebami ozbrojených síl podľa politických a odborných kvalít, veliteľských a organizačných schopností a so zreteľom na osobné vlastnosti spravidla po získaní zodpovedajúceho vzdelania a praxe.

(2) Vojakov ustanovujú do funkcií a odvolávajú z nich minister národnej obrany a minister vnútra alebo orgány nimi na to splnomocnené. Toto ustanovenie sa netýka funkcií, do ktorých ustanovuje prezident republiky alebo do ktorých sa ustanovuje podľa osobitných predpisov.

(3) Vojaci môžu byť v prípadoch, ktoré nestrpia odklad, zbavení výkonu funkcie nadriadenými najmenej o dva stupne vyššími.

(4) Podrobnosti určí minister národnej obrany a minister vnútra.

Diel V
Čas zamestnania a dovolenka

§ 11
Čas zamestnania

(1) Nevyhnutnou podmienkou úspešnej obrany vlasti je stála bojová pohotovosť ozbrojených síl. Zabezpečovanie stálej bojovej pohotovosti nedovoľuje, aby sa na vojakov v činnej službe vzťahovali všeobecné predpisy o úprave pracovných podmienok zamestnancov; najmä sa na nich nevzťahujú predpisy o práci nadčasovej, práci nočnej a o práci v dňoch pracovného pokoja.

(2) Rozdelenie a dĺžka času zamestnania sa určuje služobnými predpismi a rozkazmi podľa konkrétnych služobných úloh.

(3) Nadriadení sú povinní umožniť svojim podriadeným politický, odborný a kultúrny rast, plnenie ostatných občianskych povinností a odpočinok úmerný dĺžke času zamestnania a obťažnosti výkonu služby.

§ 12
Dovolenka

(1) Vojaci v základnej službe majú nárok na riadnu dovolenku vo výmere desať dní v každom roku základnej služby. Túto výmeru dovolenky môže predĺžiť so zreteľom na náročnosť výkonu služby až o päť dní orgán splnomocnený na to kompetentným ministrom.

(2) Vojaci z povolania a vojaci v ďalšej službe majú nárok na riadnu dovolenku vo výmere tridsať dní v jednom kalendárnom roku. Ak nemožno z mimoriadnych dôvodov udeliť riadnu dovolenku v priebehu kalendárneho roku, poskytne sa v prvom štvrťročí nasledujúceho kalendárneho roku.

(3) Zo závažných dôvodov možno udeliť vojakom dovolenku bez nároku na peňažné náležitosti alebo krátku (osobitnú) dovolenku za podmienok a v rozsahu určenom ministrom národnej obrany a ministrom vnútra.

(4) Podrobnosti určí minister národnej obrany a minister vnútra.

Diel VI
Vojenské disciplinárne právo

§ 13

(1) Každý vojak je povinný zachovávať vojenskú disciplínu a upevňovať ju.

(2) Velitelia sú povinní vychovávať svojich podriadených na uvedomelú vojenskú disciplínu. Za tým účelom sa im zveruje právo udeľovať odmeny za disciplínu a ukladať disciplinárne tresty. Táto vojenská disciplinárna právomoc slúži na udržiavanie a upevňovanie vojenského poriadku a disciplíny.

§ 14
Rozsah vojenskej disciplinárnej právomoci

Vojenskej disciplinárnej právomoci podliehajú

a) vojaci v činnej službe,

b) osoby, ktoré sa povolaním do zvláštnej služby stali príslušníkmi ozbrojených síl,

c) osoby povolané na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl,

d) vojaci mimo činnej služby pre disciplinárne priestupky spáchané vo vojenskej rovnošate,

e) osoby, ktoré mali nastúpiť vojenskú činnú službu, pre nenastúpenie tejto služby, pokiaľ nejde o trestný čin,

f) vojnoví zajatci.

§ 15
Odmeny za disciplínu

(1) Odmeny za disciplínu sa udeľujú za záslužné činy alebo za príkladné plnenie vojenských povinností.

(2) Odmeny za disciplínu sú najmä: pochvala, peňažné alebo vecné dary, udelenie čestného odznaku a mimoriadne povýšenie.

§ 16
Disciplinárny priestupok

Disciplinárny priestupok je také zavinené konanie alebo opomenutie, ktoré sa prieči vojenským poriadkom a predpisom, rozkazom a nariadeniam a porušuje vojenskú disciplínu, pokiaľ nie je trestné podľa Trestného zákona, Trestného správneho zákona alebo podľa iných predpisov.

§ 17
Disciplinárne tresty

(1) Disciplinárnymi trestami sú: pokarhanie, poriadkové tresty, tresty odňatia slobody, trest zníženia hodnosti o jeden stupeň a u poddôstojníkov aj trest odňatia hodnosti.

(2) Disciplinárnymi trestami odňatia slobody sú: väzenie po službe, väzenie a domáce väzenie.

(3) Najvyššia výmera discilinárneho trestu odňatia slobody sa určuje na 21 dní.

§ 18
Ukladanie disciplinárnych trestov

(1) Disciplinárny trest možno uložiť za disciplinárny priestupok podriadenému, ak nepostačujú na jeho nápravu a obnovenie disciplíny iné miernejšie výchovné prostriedky (dohováranie, napomenutie a pod.).

(2) Druh a výška trestu musia byť úmerné povahe priestupku a jeho následkom, miere zavinenia, okolnostiam, za ktorých bol spáchaný, skoršiemu chovaniu previnilého, predvídanému účinku trestu na previnilého a na morálny stav jednotky.

(3) Veliteľ zodpovedá za riadne vyšetrenie prípadu a za vyslúchnutie obvineného pred uložením trestu.

§ 19
Podmienečný odklad výkonu trestu

Veliteľ, ktorý uložil disciplinárny trest, môže podmienečne odložiť jeho výkon na skúšobnú dobu od jedného do troch mesiacov, ak je vzhľadom na predošlé chovanie potrestaného a na okolnosti prípadu dôvodne toho názoru, že účel trestu sa dosiahne i bez jeho výkonu.

§ 20
Odvolanie

(1) Potrestaný sa môže odvolať do dvoch dní proti uloženému disciplinárnemu trestu, ak je toho názoru, že disciplinárny priestupok nespáchal, alebo ak prekročil veliteľ svoju disciplinárnu právomoc.

(2) Pri trestoch odňatia slobody sa môže potrestaný odvolať i proti výške uloženého trestu, ak je toho názoru, že veliteľ porušil pri uložení trestu ustanovenie § 18 ods.2.

(3) Odvolanie má pri trestoch odňatia slobody odkladný účinok.

(4) Potrestaný môže podať odvolanie s odôvodnením najbližšiemu nadriadené toho, kto trest uložil. Nadriadený môže uložený trest zrušiť, zmierniť alebo ponechať v platnosti. Proti rozhodnutiu nadriadeného o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať.

§ 21

(1) Disciplinárny priestupok sa premlčuje uplynutím jedného roku odo dňa, keď bol spáchaný.

(2) Disciplinárny trest možno zahladiť.

§ 22

Podrobnejšiu úpravu vojenského disciplinárneho práva určí disciplinárny poriadok, ktorý vydá prezident republiky.

Diel VII
Vojaci z povolania

§ 23

Za vojakov z povolania možno prijať len občanov Československej republiky bezvýhradne oddaných pracujúcemu ľudu a socialistickému zriadeniu, s potrebnou telesnou zdatnosťou, ktorí spĺňajú morálno-politické a odborné požiadavky určené vykonávacími predpismi.

§ 24

(1) Vojakmi z povolania sú práporčíci, dôstojníci a generáli, ktorí vykonávajú vojenskú službu ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí na vlastnú žiadosť po vykonaní základnej (náhradnej) služby.

(2) Ak bol do služobného pomeru vojaka z povolania prijatý vojak, ktorý je podľa branného zákona povinný ďalšou službou, plní svoju povinnosť na ďalšiu službu v služobnom pomere vojaka z povolania.

§ 25
Vznik a zánik služobného pomeru

Služobný pomer vojaka z povolania vzniká dňom prijatia; zaniká prepustením z tohto služobného pomeru, odňatím alebo stratou vojenskej hodnosti, prepustením z vojska a úmrtím.

§ 26
Prepustenie zo služobného pomeru

(1) Vojak z povolania sa prepustí zo služobného pomeru na vlastnú žiadosť v požadovanej lehote, ak tomú nebrámi ustanovenie § 25 ods. 2 Branného zákona a ak je lehota prepustenia v súlade s potrebami ozbrojených síl; aj nie je v súlade s potrebami ozbrojených síl; ak nie je v súlade s potrebami ozbrojených síl; ak nie je v súlade, prepustí sa najneskoršie do konca výcvikového roku, ak sa žiadosť podala aspoň 3 mesiace pred jeho ukončením.

(2) Zo služobného pomeru vojaka z povolania možno prepustiť vojakov

a) ktorí vzhľadom na vek a zníženú telesnú zdatnosť nemôžu už úspešne konať zastávanú funkciu a ak niet pre nich v ozbrojených silách iného zaradenia, ak sa im prizná výsluhový dôchodok;

b) ktorých uznala vojemská lekárska komisia neschopnými na vojenskú činnú službu zo zdravotných dôvodov;

c) u ktorých vojenská lekárska komisia stanovila zníženú schopnosť na vojenskú činnú službu zo zdravotných dôvodov a pre ktorých nie je v ozbrojených silách iné vhodné zaradenie;

d) pre ktorých nie je pri organizačných zmenách v ozbrojených silách iné zaradenie;

e) ktorí boli z morálno-politických alebo odborných dôvodov zhodnotení ako nevyhovujúci;

f) ktorích ďalšie ponechanie v pomere vojaka z povolania by bolo na ujmu dôležitých vojenských alebo iných štátnych záujmov.

(3) Vojac z povolania, ktorý má byť prepustený zo služobného pomeru podľa odseku 2 písm. a) až e), musí byť o prepustení upovedomený aspoň 3 mesiace vopred, ak sa obojstrannou dohodou neustanovuje inak.

(4) Prepustenie podľa odseku 2 písm. f) navrhujú komisie zriadené ministrom národnej obrany a ministrom vnútra.

§ 27

Prijatie do služobného pomeru a prepustenie z neho vykonáva u vojakov z povolania vo svojej pôsobnosti minister národnej obrany a minister vnútra, u práporčíkov z povolania aj orgány nimi na to splnomocnené.

§ 28

(1) Vojaci z povolania sú povinní vykonávať službu v mieste a vo funkcii podľa potrieb ozbrojených síl, plniť iniciatívne a svedomite služobné povinnosti a sústavne zvyšovať svoje politické a odborné znalosti i telesnú zdatnosť.

(2) Premiestnenie vyžadované vojakom z povolania zo závažných dôvodov možno uskutočniť, ak to dovoľuje záujem služby.

§ 29

(1) Vojakom z povolania sa nedovoľuje uzavrieť vedľajší pracovný pomer; konať zárobkové práce môžu len so zvolením kompetentných orgánov ozbrojených síl.

(2) Vojaci z povolania môžu študovať na školách mimo ozbrojených síl len so zvolením kompetentných orgánov ozbrojených síl.

§ 30

Vojakov z povolania možno prevádzať alebo dočasne prideľovať k civilným rozpočtovým a hospodárskym organizáciám za podmienok určených vládou.

§ 31

Vojaci z povolania preložení do zálohy pred dovŕšením 55 rokov majú nárok na umiestenie, primerané ich morálno-politickým kvalitám a odbornej spôsobilosti. Podrobnosti určí vláda.

§ 32

Podrobnosti k ustanoveniam tohto dielu zákona, pokiaľ sa nevyhradzujú vláde, určí minister národnej rady a minister vnútra.

Diel VIII
Vojenské súdržné súdy

§ 33

(1) Na posilnenie socialistickej morálky a na upevnenie vojenskej disciplíny možno v ozbrojených silách voliť vojenské súdržné súdy ako kolektívne výchovné orgány veliteľov.

(2) Vojenské súdržné súdy súdy prejednávajú poklesky proti zásadám socialistického spolužitia a prípady nezodpovedného prístupu k plneniu služobných povinností. Sú oprávnené podávať návrhy na disciplinárne potrestanie a kádrové či iné opatrenia.

(3) Činnosť vojenských súdružských súdov riadi Ministerstvo národnej obrady a Ministerstvo vnútra, ktoré aj určia podrobnejšiu úpravu ich organizácie a pôsobnosti.

Diel IX

§ 34
Príslušníci Štátnej bezpečnosti a príslušníci Verejnej bezpečnosti

(1) Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú primerane aj na príslušníkov Štátnej bezpečnosti a príslušníkov Verejnej bezpečnosti, ale s týmito odchýlkami:

a) nevzťahujú sa na ne ustanovenia § 2, § 24 ods. 2, § 26 ods. 1, § 36 a § 37;

b) hodnosti práporčíkov sa určujú takto: rotný, strážmajster, nadstrážmajster, podpráporčík, práporčík, nadpráporčík;

c) podrobnejšiu úpravu dosciplinárneho práva určí disciplinárny poriadok, ktorý vydá minister vnútra;

d) zo služobného pomeru možno prepustiť príslušníkov Štátnej bezpečnosti a príslušníkov Verejnej bezpečnosti na ich žiadosť podanú zo závažných dôvodov.

(2) Podľa ustanovenia § 6 ods. 1 možno odňať hodnosť aj príslušníkom Štátnej bepečnosti a príslušníkom Verejnej bezpečnosti prepusteným z týchto sborov.

Diel X
Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia

§ 35

Minister národnej obrany a minister vnútra môžu upraviť vo vzájomnej dohode vzťahy medzi vojakmi v činnej službe a príslušníkmi Štátnej bezpečnosti a Verejnej bezpečnosti.

§ 36

(1) Služobný pomer poddôstojníkov z povolania podľa zákona č. 44/1949 Zb. zaniká 30. septembrom 1960.

(2) Poddôstojníci z povolania, pokiaľ splňujú podmienky pre prijatie za vojakov z povolania podľa § 23 tohto zákona, budú na svoju žiadosť podanú do 10. júna 1960 prijatí od 1. októbra 1960 za práporčíkov z povolania.

(3) Poddôstojníci z povolania, ktorí nepožiadajú o prijatie za práporčíkov z povolania alebo, ktorí podmienky pre prijatie nesplňujú, sú povinní splniť svoj záväzok na ďalšiu službu.

(4) Podrobnosti určí minister národnej obrany a minister vnútra.

§ 37

Vojakom, ktorí dosiahli hodnosť „staršina“, prislúcha 1. októbrom 1960 hodnosť „rotmajster“.

§ 38

Práporčíci v zálohe sú povinní vojenskými cvičeniami podľa Branného zákona v rozsahu a za podmienok určených pre dôstojníkov v zálohe.

§ 39

Zrušujú sa:

1. s účinnosťou od 1. mája 1960
   a) zákon č. 72/1946 Zb. o úprave niektorých právnych pomerov dôstojníkov a rotmajstrov z povolania a o prevzatí niektorých osôb do československej brannej moci,
   b) zákon č. 29/1947 Zb. o likvidácii takzvaného vládneho vojska, ako aj o umiestňovaní a inom zaopatrení jeho zamestnancov,
   c) zákon č. 60/1947 Zb., ktorým sa mení zákon zo 6. marca 1946 č. 72 Zb. o úprave niektorých právnych pomerov dôstojníkov a rotmajstrov z povolania a o prevzatí niektorých osôb do československej brannej moci,
   d) zákon č. 116/1947 Zb. o úprave niektorých právnych pomerov dôstojníkov, rotmajstrov a poddôstojníkov ašpirantov v zálohe,
   e) zákon č. 134/1948 Zb., ktorým sa predlžuje platnosť predpisov o úprave niektorých právnych pomerov dôstojníkov a rotmajstrov z povolania a o prevzatí niektorých osôb do československej brannej moci,
   f) zákon č. 59/1949 Zb. o odňatí vojenskej hodnosti niektorým dôstojníkom a rotmajstrom a poddôstojníkom vojska mimo činnej služby,
   g) zákon č. 199/1949 Zb. o udeľovaní titulov vyšších vojenských hodností,
   h) zákon č. 85/1950 Zb. o opatreniach súvisiacich s úpravou disciplinárneho práva príslušníkov ozbrojených zborov,

i) § 4 zákona č. 88/1952 Zb. o materiálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl,

j) § 3 a 5 zákona č. 286/1948 Zb. o národnej bezpečnosti;

2. s účinnosťou od 1. októbra 1960

a) zákon č. 44/1949 Zb. o úprave právnych pomerov súvisiacich s reorganizáciou veliteľského zboru vojska,

b) § 5 zákona č. 88/1952 Zb. o materiálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených síl.

§ 40

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. májom 1960, s výnimkou ustanovenia § 4, ktoré nadobúda účinnosť 1. októbrom 1960; vykonajú ho minister národnej obrany a minister vnútra.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Generál armády Lomský v. r.

Barák v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.